

IGAZSÁGÜGYI MINISZTER

Iktatószám: XX-AJFO/169/ /2022.
Hivatkozási szám: IV/815/2022

[REDACTED]
és

[REDACTED]
Alkotmánybíróság
Budapest
Donáti utca 35-45.
1015

Tárgy: Amicus curiae beadvány a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 386. § (4) bekezdés második fordulata elleni IV/815/2022. sz. alkotmányjogi panasz (végrendelet érvénytelenségének megállapítása, indokolás hiánya) ügyében

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Főtitkár Úr!

A tárgyban jelzett ügyben az indítványozó – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján – egy bírósági ítélet mellett a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 386. § (4) bekezdés második fordulata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.

Az Abtv. 57. § (1b) bekezdésében foglaltak szerint az Igazságügyi Minisztériumnak, mint a jogszabály megalkotásában közreműködőnek lehetősége van az ügygel kapcsolatos álláspontjáról az Alkotmánybíróságot tájékoztatni.

Mindenekelőtt megjegyzendő, hogy az Igazságügyi Minisztérium tiszteletben tartja az Alaptörvényben rögzített hatalom megosztásának elvét, mint a magyar állam működésének alapját. Ezért az adott egyedi ügyben hozott bírósági ítéletet nem kívánom elemezni.

[REDACTED]

I. Az alkotmányjogi panasz állításai

Az alkotmányjogi panasz indítványozója a hagyatéki eljárásban örökösként érvényesnek fogadta el az örökhatályú végrendeletét az első tárgyalási napon. Ezen álláspontján változtatva később úgy nyilatkozott, hogy a végrendeletet nem fogadja el érvényesnek. E nyilatkozatának figyelembevételével a közjegyző a hagyatékot – az öröklési vitára tekintettel – ideiglenes hatállyal adta át. A közjegyző végzése a fellebbezésre nyitva álló határidő leteltével – fellebbezés hiányában – jogerőre emelkedett. Az indítványozó a végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránt peres eljárást kezdeményezett. Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, amelyre tekintettel az indítványozó fellebbezést terjesztett elő. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helyben hagyta és hivatkozással a Pp. 386. § (4) bekezdésében foglaltakra részletes indokolást nem fogalmazott meg, csupán megállapította, hogy „*az elsőfokú bíróság indokai helyesek, azokkal a törvényszék egyetért*”.

A Pp. 386. § (4) bekezdés második fordulata szerint, ha „*a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet indokai alapján hagyja helyben, a másodfokú ítélet indokolásában csupán erre a körülményre kell utalni.*”

Az indítványozó arra hivatkozással állítja a Pp. fent idézett rendelkezésének alaptörvényellenességét, hogy az a másodfokú bírósági eljárásban lehetővé teszi az ítélet részletes indokolásának mellőzését, amennyiben az az elsőfokú ítéletet indokai alapján hagyja helyben, ez pedig az indítványozó álláspontja szerint sérti az Alaptörvényben deklarált tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés].

II. Az Alkotmánybíróság tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos, releváns gyakorlata

Az Alaptörvény az igazságszolgáltatáshoz való jog körében a nemzetközi emberi jogi dokumentumokat követve fogalmazza meg a bírósághoz fordulás jogát, illetve a tisztességes eljáráshoz való jogot. Az Alaptörvény XXVIII. cikke az igazságszolgáltatással összefüggő jogok átfogó rendszerét adja. A cikk a bírósági eljárás olyan alkotmányos garanciáit biztosítja, mint a tisztességes eljáráshoz való jog, a fair eljárás elve, a bírósághoz fordulás joga, a védelemhez való jog, a fegyverek egyenlősége, a *nullum crimen sine lege* és a *nulla poena sine lege* elve, az ártatlanság vélelme vagy a jogorvoslathoz való jog, amelyek aztán további részjogosítványokra bonthatóak. Mindezek közül talán a legátfogóbb jognak a tisztességes eljáráshoz való jog tekinthető, amelynek nemzetközi irodalma is igen jelentős, hiszen számos emberi jogi egyezményben szerepel, úgy mint az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikke, vagy a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya. Hazánkban a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos alkotmányos szabályozást az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tartalmazza, amelynek értelmében mindenkit megillet annak a joga, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el. A XXVIII. cikk alapján tehát az igazságosság helyett a hatályos szabályozásban a tisztességes eljárás követelménye érvényesül.

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes. {3411/2021. (X. 15.) AB végzés, Indokolás: [22]}

Ez azt jelenti, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme akkor állapítható meg, ha a lefolytatott eljárás egészében nem felelt meg a tisztességes tárgyalás követelményeinek. Egyes eljárási hibák önmagukban nem feltétlen vezetnek az eljárás „tisztegtelenségére”. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ezért egy eljárás tisztességességét mindig esetről esetre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembe vételével {ld. például 3372/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás: [18]}. Az alkotmányossági vizsgálat során nem lehet eltekinteni attól sem, hogy a tisztességes bírósági eljárásból fakadó követelmények nem ugyanazokat a garanciákat jelentik az egyes bírósági szakokban, ezért a tisztességes bírósági eljárásból fakadó követelményeket mindig az adott eljárásfajta és eljárási szak sajátosságaihoz igazodóan kell értékelni. {21/2020. (VIII. 4.) AB határozat, Indokolás: [57]; 3432/2020. (XII. 9.) AB határozat, Indokolás: [24]}

A 7/2013. (III. 1.) AB határozatában az Alkotmánybíróság – korábbi alkotmánybírósági határozatokra hivatkozva – rámutatott továbbá arra is, hogy a tisztességes eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik a hatékony bírói jogvédelem követelménye, amely szerint a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen. Önmagában a bírói út igénybevételének formális biztosítása ugyanis nem elegendő az eljárási garanciák teljesedéséhez, hiszen az alkotmányos szabályban előírt garanciák éppen azt a célt szolgálják, hogy azok megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést. A tisztességes eljárás követelménye tehát magában foglalja a hatékony bírói jogvédelem igényét is. {ld. 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás: [24]; 14/2018. (IX. 27.) AB határozat, Indokolás: [19]}

Ahogy arra az indítvány is utal, az indokolási kötelezettség az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljáráshoz való jogból eredeztethető. Az Alkotmánybíróság 3133/2020. (V. 15.) AB határozatában – utalva a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban, valamint a 22/2014. (VII. 15.) AB határozatban foglaltakra – rámutat, hogy „a tisztességes eljáráshoz való jog magában foglalja az Alaptörvény szövegében kifejezetten nem nevesített bírósághoz való jog valamennyi feltételét is”. Ennek megfelelően a tisztességes eljáráshoz való jogból levezethetők az Alaptörvényben nem nevesített, de az Alkotmánybíróság által elismert részjogosítványok is, ilyen például az indokolt bírói döntéshez való jog {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás: [28]–[34] bekezdés}. A 7/2013. (III. 1.) AB határozatban az Alkotmánybíróság arra is rámutatott, hogy: „[...] az indokolt hatósági döntéshez való jog semmiképpen sem jelentheti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné”.

Az Alkotmánybíróság a 605/D/2006. AB határozatában még a korábban hatályos Alkotmány 57. § (1) és (5) bekezdése szempontjából vizsgálta az érintett rendelkezést, melyet a korábban

hatályos polgári eljárási kódex, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) is szövegszerűen egyezve tartalmazott. Az Alkotmánybíróság kimondta, hogy „a Pp. 254. § (3) bekezdés második mondatának a másodfokú határozat egyszerűsített indoklására vonatkozó rendelkezése nem sérti az Alkotmány 57. § (1) bekezdését”. Egy 2020-as alkotmánybíróági döntés a 605/D/2006. AB határozatban foglaltakat megerősítette – már az Alaptörvény szempontjából is – a következők szerint. „A régi Pp. 254. § (3) bekezdés második mondata – és ezzel megegyezően a Pp. 386. § (4) bekezdése is – az eljárás egyszerűsítése érdekében a másodfokú bíróság számára az indokolás rövidített módját akkor teszi lehetővé, ha a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet annak indokai alapján hagyja helyben. Ilyenkor a másodfokú bíróságnak nem kell megismételnie az elsőfokú határozat indoklását. A határozat indoklásának az egyszerűsítése a felek jogaira és kötelezettségeire nincs hatással: az egyszerűsített indoklás is a másodfokú bíróság indoklása, amely azonban érdemben azonos az elsőfokú bíróság indoklásával. Az tehát éppúgy a fellebbezés elbírálása, mintha a másodfokú bíróság indokai eltérnének az elsőfokú határozat indoklásától. Az egyszerűsített indoklás – habár önálló, saját indokokat nem tartalmaz, de együtt olvasható az elsőfokú döntés indoklásával – egyik felet sem zárja el a döntés indokainak megismerésétől.” {3133/2020. (V. 15.) AB határozat, Indokolás: [18]}

Fontos hangsúlyozni, hogy nem befolyásolta a régi Pp., ahogy a jelenleg hatályos Pp. vizsgált rendelkezése alkotmányosságának megítélését azonban az, hogy az előírást a bíróságok megfelelően alkalmazzák-e vagy sem.

Fentieket összegezve, a Pp. – és az azzal szövegszerűen egyező régi Pp. – indítvánnyal érintett rendelkezése az Alkotmánybíróság által következetesen megerősítve, megfelel az alkotmányos követelményeknek.

III. Összegzés

Az Alkotmánybíróság fentebb ismertetett, következetes, releváns gyakorlata értelmében a bírósági határozatok indoklásának az egyszerűsítése a felek jogaira és kötelezettségeire nincs hatással: az egyszerűsített indoklás is a másodfokú bíróság indoklása, amely azonban érdemben azonos az elsőfokú bíróság indoklásával.

Mindezek okán álláspontom szerint a Pp. 386. § (4) bekezdésének második fordulata összhangban van az Alaptörvénnyel, biztosítván a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jog érvényesülését.

Kérem tájékoztatásom szíves elfogadását.

Budapest, 2022. június „28”.

Tisztelettel:

dr. Varga Judit